

Zpravodajství z jižního Kavkazu

prosinec 2014

Gruzínský prezident Giorgi Margvelašvili.
Zdroj: Wikimedia Commons

Asociační dohoda s Gruzíí přijata Europarlamentem

Evropský parlament přijal Asociační dohodu mezi EU a Gruzíí. Smlouva, kterou vrcholní představitelé EU a Gruzie podepsali již 27. června, má posílit zejména vzájemné hospodářské vztahy. Gruzínský prezident Margvelašvili v této dohodě spatřuje další krok na cestě k integraci do evropských struktur, která by podle něho měla být završena členstvím Gruzie v EU. Smlouva například ruší celou řadu cel a usnadňuje tak vzájemný obchod.

(CZ) <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/295863-evropsky-parlament-potvrdil-asociacni-dohodu-s-gruzii/>

Boj o zlatý důl

Zlatý důl Sakdrisi, který se nachází v gruzínském regionu Kvemo Kartli, vyvolal velkou roztržku mezi předsedou vlády Garibašvilim na jedné straně a archeology, nevládními organizacemi, památkáři a dokonce i představiteli pravoslavné církve na straně druhé. Garibašvili totiž podpořil rozšiřování těžby v dole, který je považován za jeden z nejstarších zlatých dolů na světě a je tak vzácnou archeologickou památkou.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27929>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30321/>

Země jižního Kavkazu v Indexu vnímání korupce a svobodě internetu

Mezinárodní organizace Transparency International (TI) zveřejnila každoroční Index vnímání korupce. Gruzie v něm obsadila 50. místo, Arménie 94., Ázerbájdžán 126. a Rusko 136. Za zmínku stojí, že Gruzie se umístila lépe než ČR (53. místo). Gruzie je ze všech jihokavkazských zemí premiantem rovněž ve svobodě internetu, respektive nejmenší míře cenzury. Organizace Freedom House (FH) pak v hodnocení svobody internetu ohodnotila Gruzii 26 body, Arménii 28 a Ázerbájdžán 55. Země s méně než 30 body jsou podle FH považovány za země se svobodným internetem, ty s 31-60 body pak s „částečně svobodným“. Největší meziroční pokrok v přístupu populace k internetu učinila Arménie. V Ázerbájdžánu byl naopak sledován opačný trend, zejména kvůli omezení provozu internetových kaváren.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30114/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30141/>

Gruzínci v ukrajinské vládě

Někdejší náměstkyně gruzínského ministerstva vnitra Jekatěrina Zguladze byla jmenována na obdobný post v současné ukrajinské vládě. Zguladze však musela nejdříve získat ukrajinské občanství. V nové ukrajinské vládě je kromě Zguladze ještě jeden

Gruzín - post ministra zdravotnictví zastává Alexandr Kvitašvili, bývalý ministr zdravotnictví v Saakašviliho vládě. Sám Michail Saakašvili údajně dostal rovněž nabídku na vládní angažmá v Ukrajině, a to dokonce na funkci místopředsedy vlády. To však Saakašvili podle svých slov odmítl, neboť by kvůli tomu musel přijmout ukrajinské občanství a vzdát se tak gruzínského. Saakašvili přesto nadále působí v Ukrajině jako politický poradce.

Politická aktivita bývalých gruzínských politiků a zejména Saakašviliho v Ukrajině podle gruzínského premiéra Garibašviliho nesvědčí vzájemným vztahům Gruzie a Ukrajiny. Saakašvili je totiž v Gruzii obviněn z několika závažných trestných činů.

(EN) <http://www.rferl.org/content/zguladze-georgia-ukraine-deputy-interior-minister/26748831.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/saakashvili-rejects-ukraine-job-offer/26721089.html>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27926>

GUAM přešel na angličtinu

Organizace GUAM (celým názvem Organizace pro demokracii a ekonomický rozvoj GUAM), sdružující čtyři postsovětské země (Gruzii, Ukrajinu, Ázerbájdžán a Moldávii), změnila jednací jazyk. Namísto dosavadní ruštiny nastoupila angličtina. GUAM bývá považován za spolek zemí, které se dlouhodobě snaží vymanit z ruského vlivu.

(EN) <http://www.rferl.org/content/article/26727422.html>

Gamblerství v Gruzii

Gamblerství je v Gruzii poměrně rozvinutým fenoménem. Podle zprávy Transparency International z prosince 2014 existuje v zemi více než 90 firem provozujících hazardní hry, z nichž majitelé některých patří mezi významné sponzory politických stran. Jiné firmy zase sídlí v daňových rájích a mají nedohledatelnou vlastnickou strukturu.

(EN) <http://transparency.ge/en/post/report/ti-georgia-s-first-research-gambling-market>

Bezvízový styk pro občany Gruzie

Podle Edgarse Rinkevica, ministra zahraničí Lotyšska, které v první polovině roku 2015 předsedá Radě EU, by mohla Gruzie a Ukrajina získat bezvízový styk s Schengenskou zónou již v květnu tohoto roku. Obě země však ještě musí splnit několik podmínek, zejména uskutečnit reformu soudnictví a umožnit větší právní spolupráci se zeměmi EU.

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-ukraine/26747368.html>

Domácí násilí v Gruzii

Jen za poslední rok bylo v Gruzii zabito nejméně 23 žen svými manžely nebo partnery. Hrozné číslo bude však ještě asi mnohem větší. Policie je k pachatelům těchto činů často velmi shovívavá a promyšlené vraždy často kvalifikuje jen jako neúmyslná zabití. Domácí násilí schvaluje také značná část společnosti. Podle průzkumu z roku 2013 se 34% z 2391 respondentů vyjádřilo, že násilí vůči ženám může být za některých okolností ospravedlnitelné, například při zanedbávání ženských a mateřských povinností. Mnoho mužů také zakazuje svým partnerkám pracovat nebo se účastnit společenského života.

(EN) <http://www.bbc.com/news/world-30226811>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/71181>

Abchazský parlament ratifikoval smlouvu s Ruskem

Abchazský parlament ratifikoval drtivou většinou novou rusko-abchazskou smlouvu o strategickém partnerství. Z 28 poslanců hlasovalo proti pouze 5, ostatní byli pro. Smlouva dává základ pro vznik společných ozbrojených sil a ochrany hranic. Kromě toho však také obyvatelům Abcházie slibuje zlepšení sociálních služeb a zvýšení penzí či stipendií. V praxi znamená přijetí této smlouvy upevnění ruských pozic v tomto separatistickém regionu. Proti této smlouvě protestuje kromě představitelů Gruzie také Evropský parlament. Ten přijal rezoluci vyzývající ke zrušení této smlouvy, jíž vnímá jako „další krok na cestě k úplné anexi Abcházie Ruskem“.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30316/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30270/>

Právo na informace v Abcházii

Abchazský parlament přijal v prvním čtení důležité dodatky k zákonu o přístupu k informacím. Pokud tyto dodatky projdou všemi čteními, získá Abcházie patrně jeden z nejpokrokovějších zákonů o přístupu k informacím ve východní Evropě. Nově budou státní úřady povinny poskytovat vyžádané informace fyzickým i právnickým osobám, a budou tak muset činit bezplatně. Změnu zákona již delší dobu prosazuje Asociace nezávislých novinářů a pracovníků médií Abcházie (ARSMIRA), kterou podporu NESEHNUTÍ v rámci programu Cesta iniciativy.

(RU) <http://abh-n.ru/anaid-gogoryan-ya-nadeyus-hto-popravki-k-zakonu-o-prave-na-dostup-k-informacii-projdu-vse-tri-čteniya>

Humanitární pomoc z Abcházie do Donbasu

Abcházie vypraví na východ Ukrajiny padesátitunový náklad humanitární pomoci. Polovinu z toho budou tvořit mandarinky. Zbylá polovina bude teplé oblečení, dětská obuv, pitná voda a různé potraviny.

(RU) <http://ria.ru/abkhazia/20141225/1040160132.html>

Infografika o repatriaci do Abcházie

V roce 1993 byl v Abcházii založen vládní výbor pro repatriaci. Jeho cílem bylo přivést zpět do dávné vlasti příslušníky abchazské diaspory, která existuje zejména v Rusku, Turecku a některých arabských zemích Blízkého východu. Za 20 let činnosti tohoto výboru se do Abcházie takto vrátilo přes 7000 lidí, jak ukazuje následující infografika.

(RU) <http://sputnik-abkhazia.ru/infographics/20141201/1013342583.html>

Tibilov vyzval jihoosetské bojovníky k návratu z Donbasu

Prezident Jižní Osetie Leonid Tibilov vyzval své krajané, aby přestali bojovat na východě Ukrajiny a vrátili se domů. V řadách separatistických oddílů bojuje nemálo obyvatel ruského severního Kavkazu, zejména autonomního Čečenska, ale také Osetinci.

(CZ) <http://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/356130-jizni-osetie-vyzyva-sve-bojovniky-na-ukrajine-k-navratu.html>

Kontrola nevládek se zpřísní

Podle ministra spravedlnosti Jižní Osetie Alana Džiojeva je v jeho zemi příliš mnoho nevládních organizací a neexistují dostatečné právní „páky“, jak je kontrolovat. Některé z nich navíc prý získávají finance ze zahraničních zdrojů. Úkolem vlády a zejména jeho ministerstva je tak tyto „páky“ vytvořit. Lze tedy očekávat další zhoršení už tak zoufalé situace nevládních organizací v zemi.

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/content/article/26741379.html>

Problémy s pádem rublu

Pád ruského rublu nepostihuje pouze ruskou ekonomiku, ale také ekonomiku zemí, které mají s Ruskem silné obchodní vazby, například Arménii. Arménským exportérům ztěžuje práci zejména klesající kupní síla Rusů, neboť arménské výrobky

ztrácejí na ruském trhu konkurenceschopnost. Klesá tak i hodnota arménského dramu. O moc lépe na tom však není ani Gruzie. Ta sice není na vývozu do Ruska zdaleka tak závislá, nicméně Gruzínců se pád rublu také dotkne, neboť to, co vydělávají v Rusku gruzínští gastarbeitři, posílají domů právě v této měně. Kromě toho od ledna 2014 poklesla hodnota gruzínského lari vůči americkému dolaru o 9 procent.

(EN) <http://www.rferl.org/content/russia-ruble-effects-neighboring-countries/26738229.html>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/71491>

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgia-armenia-currency-plunge/26728039.html>

Demonstrace proti růstu cen

V Jerevanu se uskutečnila demonstrace proti znehodnocování národní měny a z toho plynoucího zvyšování cen. Kurz dolaru vůči dramu pokořil v listopadu osmileté maximum. Protestující věří, že současné zvyšování cen má spekulativní charakter a vidí v něm především zájmy velkých monopolních obchodníků.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30282/>

Lavaš. Zdroj: Wikimedia Commons

Bitva o lavaš

Komise UNESCO rozhodla koncem listopadu dát na seznam nehmotného kulturního dědictví lavaš, tradiční chléb, nominovaný Arménií. Podle arménských etnografů je lavaš bytostně spjatý s arménskou kulturou a historií, proti čemuž však zazněly hlasy z Ázerbájdžánu, podle kterých se lavaš peče a jí ve všech kavkazských i mnoha arabských zemích. Podobně jako například dříve dolma (různé závitky v listech hlávkového zelí nebo vinné révy) se i lavaš stal předmětem

politických sporů.

(EN) www.armenianow.com/society/58987/armenia-azerbaijan-lavash-unesco-list

Senzační výhru překazili čeští sudí

Ázerbájdžánští fotbaloví fanoušci asi jen tak nezapomenou na jméno českého rozhodčího Miroslava Zelinky. V zápase Evropské ligy mezi ázerbájdžánským týmem Karabach Agdam a Interem Milán, který měl rozhodnout o tom, jestli ázerbájdžánský tým postoupí do jarní fáze ligy nebo ne, totiž Zelinka těžko pochopitelně neuznal gól, který by s největší pravděpodobností pro Karabach znamenal postup. Brazilec Richard v dresu Agdamu ve čtvrté nastavené minutě dostal míč za záda italského brankáře, pětice českých sudí v čele se Zelinkou však byla toho názoru, že jiný hráč Karabachu stál v ofsajdu a gól proto neuznala. Rozhodnutí vyvolalo bouřlivý nesouhlas jak ázerbájdžánských hráčů, tak diváků a jak je patrné z televizních záběrů, zcela právem. Jak napovídá název týmu, Karabach Agdam měl původně domácí stadion v dnes již

neexistujícím městě Agdam, které bylo srovnáno se zemí arménskou armádou během války o Náhorní Karabach na počátku devadesátých let. Dnes sídlí fotbalový tým Karabach Agdam v Baku a vede ázerbájdžánskou ligu.

(CZ) <http://www.ceskatelevize.cz/sport/fotbal/295259-hanebna-chyba-strasne-zklamani-karabach-se-zlobi-na-ceske-sudi/>

(CZ) <http://tn.nova.cz/sport/fotbal/evropske-pohary/cesti-rozhodci-zrejme-okradli-karabach-o-postup.html>

Peace Corps v Ázerbájdžánu končí

Americký dobrovolnický program Peace Corps ukončí po 11 letech své působení v Ázerbájdžánu. Podle tamní vlády totiž aktivity této organizace již „nejsou potřeba“. Peace Corps založil v roce 1961 J. F. Kennedy s cílem šířit ve světě pochopení pro americkou kulturu a zároveň usnadnit vzájemnou výměnu zkušeností mezi mladými dobrovolníky. Ke konci roku 2014 bylo v Ázerbájdžánu přes 100 dobrovolníků Peace Corps, většina z nich tam učila angličtinu.

(EN) <http://ann.az/en/peace-corps-ends-operations-in-azerbaijan/#.VJNSJP-ACR>

Chadídža Ismailová ve vazbě

Nejnámější ázerbájdžánská investigativní novinářka Chadídža Ismailová byla 5. prosince v Baku zatčena a následně poslána do vazby. Obviněna byla z toho, že údajně nutila svého bývalého kolegu k sebevraždě. Ismailová byla již dříve terčem řady nevybíravých útoků ze strany vládnoucího režimu a současné obvinění do této řady logicky zapadá. Ismailová se podílela na rozkrytí rozsáhlé korupční sítě, ve které jsou namočeny i klíčové postavy vládnoucího režimu, včetně nejbližších příbuzných prezidenta Alijeva. Nelegální aktivity zasahovaly i do České republiky, kde rodina Alijevů vlastní luxusní nemovitosti.

Předseda Poslanecké sněmovny ČR se svým ázerbájdžánským protějškem Oktajem Asadovem.

Zdroj: www.psp.cz

Ironií osudu je, že prakticky v té samé době, kdy byla Ismailová zatýkána, vítal v Praze předseda poslanecké sněmovny Jan Hamáček delegaci ázerbájdžánských poslanců. S ázerbájdžánskými poslanci Hamáček diskutoval „o mnoha důležitých tématech – o ekonomické spolupráci, energetice, bezpečnosti a v neposlední řadě také o meziparlamentní diplomacii napomáhající udržovat velmi dobré vztahy obou zemí“. O katastrofálním stavu lidských práv však nepadlo ani slovo.

(EN) <http://www.rferl.org/content/khadija-ismayilova-court-pretrial-detention-ruling-due/26727199.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/khadija-ismayilova-court-pretrial-detention-tbilisi-chisinau-protest/26735623.html>

(EN) <http://cpj.org/2014/12/investigative-reporter-khadija-ismayilova-jailed-i.php>

(CZ) <http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=5462&z=7241>

(CZ) <http://www.ceskenoviny.cz/domov/zpravy/zeman-se-na-hrade-setkal-se-sefem-azerbajdzanskeho-parlamentu/1155522>

(CZ) <http://www.clovekvtisni.cz/cs/clanky/odpoledne-zatcena-novinarka-vysetrujici-korupci-v-cesku>

(EN) <http://www.rferl.org/content/khadija-ismayilova-court-pretrial-detention-tbilisi-chisinau-protest/26735623.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-khadija-letter-hope/26742183.html>

Několik politických vězňů propuštěno po amnestii

Ke Dni solidarity, který se v Ázerbájdžánu slaví poslední den v roce, vyhlásil prezident

Zaur Gurbanli (vlevo) a Uzeyir Mammadov těsně po propuštění. Zdroj: Rferl.org

Alijev částečnou amnestií. Omilostnil 87 vězňů, mezi nimiž bylo i několik lidí, kteří jsou mezinárodními lidskoprávními organizacemi považováni za politické vězně. Na svobodu se tak dostali například dva členové mládežnického hnutí NIDA Uzeyir Mammadov a Zaur Gurbanli, kteří si ze svých trestů (7, resp. 8 let) ve vězení odseděli necelé dva roky. Omilostněni byli také novináři Avaz Zejnalov, Serdar Alibejli a další. Přesto

však ve vězení zůstává přes 90 politických vězňů.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-prison-rights/26769454.html>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30396/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30398/>

Nová obvinění Rasula Džafarova i Intigama Alijeva

Intigam Alijev, ředitel nevládní organizace Legal Education Society, který je od 8. srpna 2014 ve vazbě, byl kromě krácení daně a nezákonného podnikání nově obviněn i ze zpronevěry. Hrozí mu tak až 12 let vězení. Dvaapadesátiletý Alijev trpí ve vězení závažnými zdravotními problémy. Nová obvinění byla vznešena i proti lidskoprávnímu aktivistovi Rasulu Džafarovi. Ke stávajícím obviněním přibyla zpronevěra a padělání. Oba političtí vězni odmítají všechna obvinění jako politicky motivovaná.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30217/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/30239/>

Zátah v redakci Svobodné Evropy

Dne 26. prosince proběhla v redakci Rádia Svobodná Evropa v Baku velká policejní razie. Pracovníci a pracovnice redakce byli několik hodin drženi uvnitř a poté dlouhé hodiny vyslýcháni. Policie mezitím zabavovala různé dokumenty, počítače a další vybavení. Rádio bylo následně nuceno ukončit svou činnost v Ázerbájdžánu. Zátahu v redakci Svobodné Evropy předcházelo zatčení jedné z jejích spolupracovnic, investigativní novinářky Chadídži Ismailové, o tři týdny dříve.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-rferl-bureau-raided-us-reaction/26764329.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-rferl-baku-bureau-raided/26763449.html>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/71501>

Cena ropy způsobuje Ázerbájdžánu problémy

V posledních měsících neustále klesající cena ropy, která se na konci roku 2014 pohybovala okolo 60 USD za barel, může způsobit Ázerbájdžánu vážné problémy. Státní rozpočet na rok 2015 totiž počítal s cenou na světových trzích okolo 90 USD a výnosy z prodeje ropy tvoří více než polovinu příjmů státního rozpočtu. Ačkoli vládní představitelé stále trvají na tom, že tento výpadek není pro Ázerbájdžán žádný problém, někteří neoficiálně připouštějí, že bude nutné omezit některé investice.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/71451>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na <http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ
tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz
<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:
Martin Hytřha, Kateřina Špácová, Milan Štefanec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájímavé. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stěpanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.